

Voorzitter: J. van Hoorn (GL)

Namens de raad: J. Jones (GL), J. van Veen (PvdA), I. Huitema (PvdA), M. Martinez Doubiani (D66), A. Poelstra (D66), W. Pechler (PvdD), T. van Zoelen (PvdD), H. de Waard (SP), M.

Hekert (Stadspartij), P. Rebergen (CU), J. de Haan (CDA), R. Staijen (Groep Staijen)

Namens de griffie: W. Romijn

Burgeragendering Verbreek de banden met Israël

00:16:08

De voorzitter: Goedemiddag. Welkom bij deze burgeragendering aangaande Verbreek banden met Israël. Een groep inwoners van de gemeente Groningen heeft een onderwerp geagendeerd voor bespreking met de raadsleden op de Politieke Woensdag. Daarom zijn we ook hier met zijn allen. Een burgeragendering is in essentie bedoeld om de raad te informeren en hoeft in principe ook niet door voor besluitvorming naar de raad. Maar dat staat u natuurlijk als raadsleden in overleg met de agenderende inwoners wel vrij hier een politiek gevolg aan te geven zoals u dat wenst. Ik heb zojuist met meerdere sprekers afgestemd dat we de vragen even wel tussendoor doen, maar dan wel per blokje. Dus er zijn meerdere sprekers en het zal wel duidelijk worden aan de hand van de presentatie wanneer de betreffende spreker klaar is.

00:16:53

De voorzitter: En dan is er ook ruimte aan u allen om uw vragen te stellen. En dan kunnen we wat mij betreft direct beginnen met een oude bekende. Dan is het woord aan de heer Koks.

00:17:09

De heer Koks: Hallo, hallo. Hij doet het. Mooi. Mijn naam is Wim Koks. Het is leuk om de wereld eens van deze kant te bekijken. Met mijn mede-initiatiefnemer, neemster, Evalien Verschuren hebben wij zestig handtekeningen verzameld onder een petitie. Ik moet eerst even beginnen met een klein onderdeelje om de geest tegelijk even scherp te krijgen. U heeft allemaal een documentatiemapje gekregen en degene die als eerste een tikfout op de voorpagina weet te vinden, die krijgt een klein presentje van mij. Ik geef u 10 seconden. Nee, dat is allemaal weer te lang. Ik neem even het programma door. Wesley. Wat? Helemaal goed.

00:17:50

De heer Koks: Ik wil eerst even heel kort het programma doorlopen. Zoals gezegd, hebben we uh vier mensen die vanuit verschillende invalshoeken, eentje vanuit de gezondheidszorg, eentje vanuit christelijke invalshoek, eentje vanuit de boycotbeweging en de vierde vanuit de Stichting Groningen Jabalya het onderwerp zullen belichten. Ik geef een kleine inleiding. Evalien zal tot slot een... Haar persoonlijke ervaring, betrokkenheid met dit onderwerp nog even benoemen en daarna sluiten we af wat ons betreft. We weten dat we vijf kwartier tijd hebben. Ik weet niet precies of we die zullen gebruiken, maar we hebben vast een voorzitter die het allemaal heel razend scherp in de peiling houdt. Dank u wel. Een paar weken geleden hebben we dus met zestig Groningers een oproep gedaan aan de gemeenteraad van Groningen.

00:18:55

De heer Koks: In deze petitie vragen wij onze volksvertegenwoordigers, onze volksvertegenwoordigers, de volgende acties te ondernemen. Als gemeente alle producten uit Israël of uit de bezette gebieden te boycotten en inwoners en bedrijven van onze gemeente op te roepen hetzelfde te doen. Gemeentelijke banden te verbreken met bedrijven die met Israël handelsrelaties onderhouden en wederom Groningse bedrijven te vragen hetzelfde te doen. Op de derde plaats vragen wij aan de gemeenteraad onderwijsinstellingen, culturele en sportorganisaties op te roepen eventuele banden met Israël te verbreken. En tot slot vragen we de gemeente om ziekenhuizen aan te moedigen Palestijnse genocideslachtoffers op te nemen voor behandeling. Zestig mensen ondertekenden deze lijst.

00:19:54

De heer Koks: Het hadden er ook honderden kunnen zijn. Een middagje op de Grote Markt en ondertekenaars stromen binnen. Die zekerheid heb ik door de reeds weken voortdurende potten-en-pannen-demonstraties op het station, het tweewekelijkse zaterdagse optreden van vrouwen in het zwart bij het Goudkantoor en verder de alsmaar in omvang groeiende regelmatige demonstraties die op de Groningse Grote Markt worden georganiseerd, waar begin december duizenden mensen aan deelnamen. De twee bussen vol die afgelopen zondag richting Amsterdam vertrokken, opgeteld bij degenen die op eigen vervoer zijn gegaan. En niet te vergeten, de tientallen vrijwilligers die de afgelopen dagen 24/7 de namen van bijna 70.000 genocideslachtoffers op indrukwekkende wijze hebben voorgelezen, in weer en wind vanuit een tent op de Grote Markt.

00:20:54

De heer Koks: Uit onderzoek blijkt dat 80 procent van de bevolking zo langzaamaan het optreden van de Israëlische regering in Gaza en in de bezette gebieden afkeurt. Echter, met steeds kleinere minderheden in de Tweede Kamer komt deze regering niet veel verder dan slappe oproepen aan Netanyahu en de zijnen. Ook Europa is machteloos en verdeeld. Wij roepen daarom onze gemeenteraad, de publieke, de democratische orgaan dat het dichtst bij ons staat, op: geef de woede over en de veroordeling van de genocide en terreur van tienduizenden mensen een politieke inhoud. Een boycot. Maak deze luid en duidelijk bekend in de Groningse samenleving, net zoals onlangs de gemeente Groningen of de gemeente Utrecht heeft gedaan. Zet druk op de Haagse politiek. Gaandeweg zal dit economische en culturele signaal in combinatie met de massademonstraties, afwijzing van het Songfestival en verdere isolatie van Israël bellen doen rinkelen onder de Israëlische bevolking.

00:22:05

De heer Koks: Als laatste roepen we de raad op in gesprek te gaan met de Joodse gemeenschap in Groningen, om uit te leggen dat de gemeentelijke boycot niets te maken heeft met antisemitisme. Deze acties zijn louter en alleen bedoeld om de genocide in Gaza en de terreur in de bezette gebieden aan de kaak te stellen en te stoppen. Tijdens de demonstratie van begin september in de stad raakte ik in gesprek met twee omstanders met een Joodse achtergrond. Het antisemitismeverwijt werd al snel geuit. Die aantijging raakt mij persoonlijk. Sinds 1975 heb ik vrijwel geen enkele 4 mei-viering overgeslagen. Van het Holocaust Museum in Berlijn en het bezoek aan Mauthausen waren wij zeer onder de indruk. Boeken en films over de

Shoah hebben we gezien en gelezen. Met onze zoons en kleinkinderen hebben we bezoeken afgelegd aan het Anne Frankhuis en Westerbork.

00:23:06

De heer Koks: En tot slot heb ik me als raadslid in de tijd druk gemaakt samen met de Joodse gemeenschap in de stad voor het opknappen van het Holocaust Monument aan de Heereweg. Het antisemitisme verwijt werp ik dan ook verre van mij. Mijn solidariteit met het Palestijnse volk wordt uitsluitend en alleen ingegeven door het leed dat hen al sinds 1947 achtervolgt, door een oppermachtig Israël, eindeloos gesteund door het Westen. Vandaar dat het gesprek met de Joodse Nederlanders van groot belang is. Niet net als elk ander, ongeacht afkomst, religie of geaardheid, verdienen zij het respect en de bescherming van onze samenleving. Dit als inleiding. Dan hebben we... Vervolgens krijgen we de eerste spreker, Mendy Smook vanuit de boycotbeweging. Dan moet ik mijn pasje er weer uit halen.

00:24:07

Mevrouw Smook: Ik ben Mendy. Wij zijn onderdeel van de internationale campagne Apartheid Vrije Zones, voortgekomen uit de BDS-beweging: boycotts, desinvestering en sancties. Het doel van deze campagne is krachtig en helder: plekken creëren die actief apartheid afwijzen en weigeren hieraan mee te werken of ervan te profiteren. In Groningen bouwen we samen met organisaties en burgers een lokale coalitie op. We werken in drie concrete werkgroepen: sociaal en cultureel, instellingen benaderen die zich publiekelijk kunnen uitspreken tegen apartheid en bezetting, commercieel, bedrijven en winkels aanspreken die direct of indirect profiteren van de huidige bezetting of mensenrechtenschendingen, en de politiek, het dialoog aangaan met de gemeente en de raad, met als doel samenwerking met betrokken instanties te voorkomen, bijvoorbeeld via het inkoop- en aanbestedingsbeleid.

00:25:05

Mevrouw Smook: Ons doel is duidelijk: Groningen uitbouwen tot een stad die niet alleen solidair is in woorden, maar ook in daden. De gemeente Groningen heeft de afgelopen tijd al enkele belangrijke stappen gezet. Er is 140.000 euro vrijgemaakt voor noodhulp in Jabalya Gaza. Er was veel steun voor de sit-ins en de petitie en de rod-lijn-actie kreeg veel aandacht. Afgelopen zondag kleurde het gemeentehuis rood als signaal van solidariteit met Gaza. En de gemeenteraad riep het kabinet op om in actie te komen, al zien we daar helaas weinig van terug. Dit zijn waardevolle initiatieven, maar het is belangrijk te benadrukken dat dit nog niet genoeg is. Er ligt meer verantwoordelijkheid bij de gemeente en Groningen kan nog veel meer doen. Vandaag leggen wij een duidelijke vraag aan de... Voor aan de gemeente. Zijn jullie bereid om kritisch naar het eigen inkoop- en aanbestedingsbeleid te kijken?

00:26:06

Mevrouw Smook: Hoewel zo'n beleid neutraal lijkt, is dat het niet. Het bepaalt namelijk welke bedrijven betaald worden en of dat bedrijven zijn die betrokken zijn bij apartheid, bezetting en genocide. De eerste stap is erkenning. Erkennen dat dit beleid echt de gevolgen heeft. Daarna kunnen we samen verder praten over concrete vervolgstappen om Groningen vrij te maken van medeplichtigheid. Groningen staat hierin niet alleen. Internationale en Nederlandse steden zetten al duidelijke stappen. In Leuven, België, bedrijven die profiteren van Gaza, uitgesloten van aanbestedingen. Inwoners bewust gemaakt van eerlijke aankopen. In Utrecht is

vorige week de motie Inkopen als mensenrechtstad aangenomen. Contacten, contracten met Israëlische bedrijven die profiteren van bezetting wordt niet afgesloten.

00:26:59

Mevrouw Smook: Culturele instellingen spraken zich ook uit. En in Barcelona verbraken ze in 2023 de stedenverbanden met Tel Aviv. Dit laat zien dat Groningen deel kan uitmaken van een groeiende beweging. De kracht van apartheidvrije zones ligt erin, lokaal beginnen en samen bijdragen aan wereldwijde verandering. Onze eisen zijn heel simpel. Wij doen vandaag een concreet voorstel: Samen met de gemeente kijken naar het aanbestedingsbeleid. Hoe ziet dat beleid eruit? Waar gaat dat geld heen? Welke aanpassingen zijn nodig, zodat Groningen geen zaken meer doet met bedrijven die mensenrechten schenden? Het hoeft allemaal niet zo heel snel, maar wel met een duidelijke richting. Aanbestedings- en inkoopbeleid clause opnemen, geen contracten meer met bedrijven die profiteren van bezetting en apartheid. Het proces, geen verlenging van bestaande contracten, geen nieuwe contracten afsluiten met betrokken bedrijven. Ons doel: Groningen wil niet langer meer medeplichtig zijn. Dat was hem.

00:28:11

De voorzitter: Dank u wel. Ook hiervoor geldt op de publieke tribune, klappen en andere uitingen van blijdschap of onvrede mogen helaas niet in dit huis. Dus ook aan u het verzoek daaraan te houden. Maar ik kan wel voorstellen dat er vanuit de raadsleden vragen zijn. Mevrouw Martinez Doubiani, D66?

00:28:31

Mevrouw Doubiani: Dank u wel, voorzitter. En allereerst dank dat jullie dit belangrijke onderwerp hebben geagendeerd. En ook, we weten wat er in Gaza momenteel gebeurt en dat is gewoon vreselijk. Laat ik het daar kort gezegd op houden, want het is echt verschrikkelijk wat daar gebeurt. Je kwam met een heel concreet punt, het inkoop-aanbestedingsbeleid van de gemeente. Nou bestaat er landelijk een OESO-richtlijn en ik heb... Ik weet niet, hebben jullie beeld van of dat er wel bij de gemeente, of dat al geïmplementeerd is of niet? En hebben jullie misschien beeld van bepaalde bedrijven waar je in de gemeente wellicht mee samenwerkingen hebben?

00:29:15

Mevrouw Smook: Nee, wij konden daar verder niet zo heel veel over vinden, maar we kunnen daar wel samen met zijn allen naar kijken, om ervoor te zorgen dat dat niet zo is of wel zo is, wat meer duidelijkheid over te krijgen.

00:29:30

De heer Koks: Zijn er nog meer vragen? De heer De Haan, CDA.

00:29:33

De heer De Haan: Dank u wel. Ik had inderdaad ook een beetje dezelfde vraag als mevrouw Doubiani, over of jullie voorbeelden hadden van banden of aanbestedingen waar jullie specifiek aan denken, maar dat nog niet dus. En ik was ook benieuwd of wat, of het wat jullie betreft, dit betoog gaat specifiek over Israël-Gaza, of dat het breder gaat over eigenlijk alle aanbestedingen en alle banden die we wellicht met landen hebben waar jullie punt op van toepassing is.

00:30:03

De heer Koks: Het zou natuurlijk goed zijn om het voor alle landen in te stellen.

00:30:11

De voorzitter: Nog een vraag. Mevrouw Jones, GroenLinks?

00:30:14

Mevrouw Jones: Dank u wel. Ik sluit mij aan bij mijn collega van D66. Dank jullie wel dat jullie dit belangrijke onderwerp willen agenderen, gezien de verschrikkelikheden en de genocide die nu plaatsvindt. Een deel van m'n vragen zijn hier al gesteld. Ik had nog één vraag. U zegt ook, wij richten ons ook tot de onderwijsinstellingen en anderen. Een deel van de vragen net gingen over de directe rol van de gemeente. Een deel van uw verzoek is over die indirecte, dus dat de gemeente met organisaties, bedrijven in onze gemeente dit standpunt uitdraagt van: verbreek de verbanden. Er was een luide demonstratie maandag bij het Academiegebouw. Dus er wordt ook rechtstreeks al van alles in werking gezet. Nu mijn vraag. U neemt ook al rechtstreeks contact op met deze organisaties. Heeft u daar al iets over teruggehoord van hoe zij daarin staan, hoe zij reageren?

00:31:19

Mevrouw Smook: Ik weet dat voor de culturele kant er contact is met VERA en dat daar heel veel positieve reacties op afkomen. En we zijn eigenlijk net van start gegaan met de campagne. En we zijn eigenlijk een beetje in het diepe gesprongen en willen het eigenlijk gewoon zo groot mogelijk en zo snel mogelijk goed aanpakken.

00:31:41

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er vanuit de raadsleden nog verdere vragen voor mevrouw Smook? Volgens mij was het daarmee helder. Dus u ook bedankt voor uw bijdrage. En volgens mij zijn we daarmee aangekomen bij mevrouw Vinke. Ook u mag uw pasje er wel even eerst in doen.

00:32:23

Mevrouw Vinke: Pardon. Het is voor mij de eerste keer dat ik dit doe. Heel veel dank dat we vandaag mogen komen spreken over Gaza. Ik ben Anna-Sophie Vinke, ik ben internist in opleiding hier in Groningen. Een internist is iemand... Een arts die zich bezighoudt met de interne organen. En ik ben hier namens de, het initiatief Zorg Zonder Grenzen. Dat zijn nu ruim vijftig zorgverleners in Groningen die zich bezighouden met Gaza. Ik, ten eerste een disclaimer, ik kan hier alleen dingen vertellen die ik ook weer heb gehoord, heb gelezen uit tweede hand. Ik ben niet zelf in Gaza geweest. Dus ik kan niet, ik kan het niet uit eigen verslag vertellen. Ik heb een presentatie gemaakt om een aantal dingen duidelijk te maken. Ten eerste even de kaart van Gaza. Zoals jullie zien daar links in beeld, grotendeels in het roze, dat is een gebied van 365 vierkante kilometer. En ik heb rechts ook even op de kaart van de provincie Groningen een gebied afgetekend dat even groot is.

00:33:23

Mevrouw Vinke: Het is vrij klein. Er wonen 2,1 miljoen mensen. Dat waren er voor de oorlog 2,3 miljoen. Maar 0,2 zijn dood. En wat jullie kunnen zien is dat het dus een heel klein gebied is voor heel veel mensen en dat het aan alle kanten is afgesloten. De mensen uit Gaza kunnen niet zomaar weg en hulp, zorgverleners, hulpverleners

kunnen niet zomaar het gebied in. Dus in het zuiden, grenzend aan Egypte, die grens zit dicht. In het westen aan een aan de mediterrane zee, dat is niet toegankelijk voor mensen uit Gaza. Ze mogen geen hulp ontvangen en ze mogen ook niet weg over de zee. In het noorden en het oosten is de grens met Israël in principe dicht. Even kijken. Ik heb een aantal gegevens op een rijtje gezet van de UN-organisatie, de OHCA. Die houden zich bezig met de humanitaire situatie in Gaza.

00:34:20

Mevrouw Vinke: En dan specifiek over zorg heb ik wat dingen geselecteerd. Er zijn 36 ziekenhuizen in Gaza, althans, die waren er. Er zijn nog 14 deels van over. De rest is kapot door aanvallen. Van die 14 functioneert geen enkele meer volledig. De meeste functioneren nog een beetje. Er zijn in Gaza heel veel kinderen, het is een heel jonge bevolking, ongeveer 1 miljoen kinderen. En al die kinderen zijn ernstig getraumatiseerd. Er zijn 132.000 kinderen ondervoed, allemaal kinderen onder de vijf. En daarvan zijn er 40.000 ruim ernstig ondervoed. Dat wil zeggen, dat kun je niet meer opvoeden, niet meer oplossen met wat bijvoeding. Dat is onherstelbaar dat die kinderen voor altijd daarvan de gevolgen zullen blijven dragen, ook als ze weer aan kunnen komen. Er zijn in Gaza op dit moment bijna 16.000 mensen heel erg ziek of gewond. Die kunnen niet meer in Gaza voldoende hulp krijgen. Die staan op een evacuatielijst.

00:35:19

Mevrouw Vinke: En anders maken ze eigenlijk een grote kans om niet te overleven. Er zijn in Gaza 17.222 zorgverleners gedood door aanvallen op ziekenhuizen of ambulances, of door arrestaties en verdwijningen. 92 procent van de woonhuizen is ofwel kapot, ofwel ernstig beschadigd. Dat heeft ook gevolgen voor de volksgezondheid, want mensen wonen in tentjes, heel veel mensen bij elkaar, er zijn heel veel infectieziekten. 51 procent van de families heeft ernstige infectieproblemen. En ongeveer de helft van de mensen heeft nog toegang tot het bare minimum van zes liter schoon water per dag en de andere helft heeft dat dus niet. Even kijken. Dit komt ook van dezelfde Verenigde Naties overzicht. Er zijn 66.000 mensen geregistreerd overleden in Gaza. En de Lenze, dat is een heel toonaangevend medisch tijdschrift, heeft alweer ruim een jaar geleden een schatting gemaakt van alle directe plus indirecte doden.

00:36:24

Mevrouw Vinke: Dus mensen die zijn overleden doordat ze niet meer behandeld konden worden voor hun ziekte, mensen die nog onder het puin liggen, plus die geregistreerde doden. Dat zijn 186.000 mensen. En dat was dus alweer ruim een jaar geleden. Dus dat is, dat was toen al 8 procent van de bevolking van Gaza. Laat dat op u inwerken. Even kijken. Recent, 13 september, is een artikel in de Volkskrant verschenen, dat was een interview met artsen die daar gewerkt hebben, onder anderen ook professor Nizam Mamode. Dat is een Britse chirurg die vorige week bij ons in Groningen te gast was om ook te vertellen over wat hij heeft gezien. En wat hij beschrijft in dit artikel en wat ook door andere artsen daar wordt bevestigd, is dat heel veel kinderen ook echt gericht... Tenminste, die hebben kogels in hun nekervels, in hun hoofd. Dat is eigenlijk heel onwaarschijnlijk dat dat toeval is, dat dat allemaal per ongeluk zo is gegaan.

00:37:23

Mevrouw Vinke: Ik heb hierna een slide die misschien voor mij als arts al heel schokkend is en voor u misschien ook, dus zeker ook verstandig om misschien niet te kijken als u daar niet goed tegen kan. Ik ga het nu laten zien. Dit zijn plaatjes uit het Volkskrantartikel. Rechtsboven of linksboven zien jullie Nizam Mamode, de chirurg die vorige week bij ons te gast was. En die beschreef dat hij heel veel kinderen heeft geholpen, of niet allemaal heeft kunnen helpen helaas, die allemaal in hun hoofd door kogels geraakt waren. Vaak ook van achteren. Kleine kinderen, die kunnen echt nog niks misdaan hebben. Dit zijn drie foto's, hele nare foto's van kinderen die dit volgens mij ook alle vier niet hebben overleefd. Wat in Gaza... Jullie trouwens kunnen weer kijken. Dit is ook een schokkend plaatje, maar waarschijnlijk wel voor iedereen te zien. Er zijn heel veel ambulances, zorgverleners en zorginstellingen ook geraakt en kapotgegaan door aanvallen.

00:38:22

Mevrouw Vinke: Dit is een ambulance in Gaza en dit is een slogan van volgens mij het Rode Kruis, Artsen zonder Grenzen, die nu een campagne ook voeren om te zeggen dat het redden van levens, dat mag gewoon geen levens kosten. En dat gebeurt nu wel. Het is gewoon gevaarlijk om daar te gaan werken. Je bent doelwit van aanvallen. Vraag me niet waarom, maar dat is zo. Nog even een slide van de, van onze Rijksoverheid, het Verdrag van Genève. Daar heb ik een klein stukje uit gekopieerd. En daar staat dat ambulances, ziekenhuizen en andere zorginstellingen mogen nooit... Die moeten worden beschermd in conflicten. Die mogen geen doelwit worden van aanvallen. Dat geldt ook voor burgers die bijvoorbeeld komen helpen, die naar een plek gaan waar een bom is gevallen of een raketinslag is geweest. Die mag je niet vervolgens weer aanvallen.

00:39:13

Mevrouw Vinke: Dat gebeurt nu wel met de double tap-methode. Burgers die gewonden helpen, die mogen niet worden, of die moeten worden beschermd. En dat geldt ook voor mensen die gewond zijn geraakt. Of ze nu betrokken waren bij het conflict of onschuldige burgers waren, die... Als je bent uitgeschakeld, dan mag je niet meer het doelwit zijn van een aanval. Even kijken. Wat ik net al zei, ik ben, ik kan deze dingen vertellen, maar ik ben er niet uit, ik ben er niet zelf bij geweest. Ik ben zelf geen getuige geweest. En dat komt ook omdat zorgverleners in principe niet worden toegelaten tot Gaza. In veel gevallen wordt... Maar heel beperkt mogen ngo's daarnaartoe. En ik krijg vaak de vraag, je bent heel erg bezig met Gaza, moet je als arts niet neutraal zijn, is het wel goed om je met zulke politieke thema's bezig te houden? Dat vind ik een hele goede vraag, want als arts ben ik inderdaad neutraal.

00:40:08

Mevrouw Vinke: En dat wil zeggen dat ik voor elke patiënt die toch bij komt, ben ik gewoon beschikbaar om te helpen, of, maakt niet uit wie het is of tot welke groep iemand behoort, als arts ben ik daar gewoon. En dat is wat neutraliteit betekent. En als die beschikbaarheid van zorg voor bepaalde groepen heel erg wordt belemmerd door de politiek of door een oorlog of door wat dan ook, dan moet ik me daar als arts juist over uitspreken. En ik schaam me echt diep eigenlijk dat in Nederland door, niet door jullie, maar door de overheid in Nederland zo traag is gereageerd en dat het toch wel naar mijn idee niet echt is omgekeken naar de burgers in Gaza die slachtoffer zijn geweest van vreselijke dingen. Dat is eigenlijk wat ik wilde zeggen.

00:40:56

De voorzitter: Wilde u op dit punt direct nog wat vragen beantwoorden, als die er zijn? Zijn er ook vragen van mevrouw Vinke? Mevrouw Martinez Doubiani, D66.

00:41:09

Mevrouw Doubiani: Dank u wel, voorzitter. Ik word er wel stil van. Ik denk mijn collega's ook, en meerdere mensen. Maar dit is wat we eigenlijk al de laatste 700, meer dan 700 dagen zien, wat daar gebeurt. Er werd hiervoor ook iets gezegd in de trend van: laten we kijken hoe we bijvoorbeeld mensen uit Gaza die zorg nodig hebben, hulpbehoevend zijn, wellicht hier in Groningen kunnen helpen of in andere ziekenhuizen. Nou is een paar weken geleden volgens mij als, correct me if I'm wrong, dat de gemeente heeft gezegd: we gaan kijken hoe we kunnen helpen. Is er bijvoorbeeld meer nodig om die hulp te krijgen? Of wordt die hulp ergens belemmerd?

00:41:53

Mevrouw Vinke: Wat ik daarover weet, is dat de Groningse zorgverleners, net als de zorgverleners in heel Nederland staan, gewoon klaar om patiënten te ontvangen. Die capaciteit... Ik kan daar natuurlijk als dokter zelf niet op ziekenhuisniveau iets over zeggen, maar in principe zou die daar moeten zijn. Wat ik weet, is dat dat heel erg vanuit de... Er is nu wel een toezegging dat we daar in principe als Nederland aan mee willen werken, maar dat het gaat om enkele mensen en dat dat heel kleine getallen zijn. Dus ik denk dat het gewoon... Of we daar echt direct invloed op hebben weet ik niet, maar het is goed... Iedereen die zich daarvoor uitspreekt, die heeft uiteindelijk ook meegeholpen om de regering daartoe te bewegen en dat zal ook zeker blijven helpen. Het UMCG heeft ook uitgesproken dat... We staan klaar om patiënten te ontvangen. Nu moeten ze alleen nog wel komen.

00:42:46

De voorzitter: Een vervolgvraag, mevrouw Martinez Doubiani.

00:42:48

Mevrouw Doubiani: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel. En is het niet misschien een mogelijkheid om met omliggende landen die bijvoorbeeld wel hebben uitgesproken, we gaan die mensen wel opvangen, om misschien daar ze via daar naar Nederland binnen te krijgen?

00:43:01

De voorzitter: Mevrouw Vinke.

00:43:03

Mevrouw Vinke: Bedoelt u dan landen om, rondom Gaza zoals Egypte, Jordanië?

00:43:08

Mevrouw Doubiani: Nee, ik bedoel landen bijvoorbeeld in Duitsland of Frankrijk of in België.

00:43:14

De heer Koks: Ik denk niet dat ik... Ik kan vanuit mezelf spreken. Ik heb niet precies inzicht in wie daar nu precies zijn, maar ook in die omringende landen hier... Ik geloof dat er in Italië en België mensen zijn, Engeland. Daar is ook capaciteit. Dus om ze van daaruit over te nemen, is misschien minder efficiënt. Het lijkt me juist dat er

vanuit Gaza zelf en vanuit de overbelaste landen in de regio, dat we daar juist kunnen ontlasten. Niet vanuit landen hier in de buurt.

00:43:46

De voorzitter: Dank u wel. En u had ook nog een vraag van mevrouw Huitema, PvdA.

00:43:51

De heer Koks: Bedankt, voorzitter. En heel erg bedankt voor uw verhaal. Wij gaan natuurlijk als gemeente over heel veel niet. Dus het is hartstikke fijn, veel te laat, dat de landelijke overheid vorige week toch nog heeft besloten om wel wat kinderen op te nemen. Maar u gaf net ook al aan in uw lijstje met data, het zijn veel meer dan waarschijnlijk nu de landelijke overheid wel wil opnemen. Zou deze oproep van jullie kunnen, en richting ons is... . Betekent dat ook dat u zich... Is jullie oproep onder andere: doe meer dan wat de landelijke overheid dan nu doet? Is, zouden jullie dat van gemeente Groningen willen zien, qua aantallen kinderen die kunnen in het UMCG bijvoorbeeld worden opgenomen?

00:44:33

De voorzitter: Mevrouw Vinke.

00:44:36

Mevrouw Vinke: Wat ik, het lijkt me lastig om daar als gemeente helemaal een eigen lijn in te trekken. Uiteindelijk moet toch de landelijke overheid daar toestemming voor geven? En de WHO, voor zover ik weet... Ik moet zeggen dat ik, ik kan hier namens mij...

00:44:51

Mevrouw Huitema: Wij houden u niet verantwoordelijk voor alle cijfers van andere organisaties.

00:44:54

Mevrouw Vinke: Ik geloof dat de WHO in principe de selectie maakt, dus die kijkt hoeveel mensen er ergens welkom zijn en die selecteert dan welke kinderen of volwassenen er bovenaan de lijst staan. Maar ik vind wel dat iedereen die zich hiervoor uitsprekt en opnieuw duidelijk maakt, wij staan klaar als gemeente, als ziekenhuis, als arts, als verpleegkundige, wij zijn ervoor klaar, ik denk dat dat een heel goed signaal is om af te blijven geven.

00:45:20

De voorzitter: Dank u wel. En nog een vraag van mevrouw Jones, GroenLinks.

00:45:27

Mevrouw Jones: Dank u wel. Ik, sorry, ik vroeg mij af, maar misschien is dat ook iets meer voor het UMCG, maar de oproep is duidelijk en ook vanuit uw kant dat u zegt: ik en mijn collega's zijn er klaar voor. Is er wat u betreft iets wat de gemeente kan doen? Want er zijn natuurlijk heel veel dingen, het is net al gezegd, wat we helaas niet zouden kunnen doen. Zijn er dingen vanuit uw organisatie waarvan u zegt: dat kan de gemeente volgens mij wel doen of daar zou de gemeente een rol in kunnen spelen?

00:46:04

Mevrouw Vinke: Ik kan me voorstellen dat de situatie de komende tijd misschien ook gaat veranderen nu er een, vanuit de landelijke overheid of regering toestemming is

voor evacuaties en dat die mensen op een gegeven moment ook echt aankomen. En dan is er natuurlijk heel veel nodig. Die mensen die komen... Het zijn vaak kinderen, die komen niet in hun eentje, die nemen op zijn minst een ouder mee. En daar is... Ik denk dat dat het nu lastig moet... Die mensen moeten ergens logeren, dat moet gefaciliteerd worden. En ik denk dat. ik hoop dat de gemeente daarbij kan helpen.

00:46:44

De heer Koks: Nogmaals bedankt voor uw antwoord. Volgens mij waren daarmee alle vragen aan u behandeld. Dat lijkt zo te zijn. Dus ook u bedankt voor uw inbreng. En als mijn overzicht klopt gaan we daarna verder met meneer van Niekerken van Stichting Jabalya. Aan u het woord.

00:47:04

De heer van Niekerken: Hij doet het.

00:47:08

De voorzitter: Hij mag er eventjes uit en opnieuw in, want er gaat iets met de naam niet goed.

00:47:12

De heer van Niekerken: Is het niet goed zo?

00:47:13

De voorzitter: Nee.

00:47:14

De heer van Niekerken: Dan moet ik toch het kaartje erin doen.

00:47:15

De heer Koks: Precies. Kijk.

00:47:22

De heer van Niekerken: Goedemiddag. Mijn naam is Pieter van Niekerk van de Stichting Groninger Jabalya. Vandaag, 8 oktober, is het precies twee jaar geleden dat de oorlog in Gaza begon na de aanslagen van Hamas op 7 oktober. Maar kun je het eigenlijk wel een oorlog noemen? Odeh Bisharat, een columnist van Haaretz, vraagt zich dat ook af. En ik citeer: "Je kunt het conflict geen oorlog noemen. In een klassieke oorlog bestoken beide partijen vanachter frontlijnen elkaar met tanks, vliegtuigen en artillerie. In Gaza is dat niet zo. Het front bestaat uit slaapkamers van families, kleuterscholen, universiteiten, moskeeën, bakkerijen, ambulances en ook ziekenhuizen. Vrouwen, kinderen en ouderen zijn het doelwit. Als je het per se een oorlog wilt noemen, dan is het een oorlog. Tussen generaals en kinderen." Einde citaat.

00:48:43

De heer van Niekerken: En de cijfers spreken boekdelen. Anne-Sophie heeft al heel wat genoemd. Ik zal één cijfer noemen. In drie jaar oorlog in Oekraïne zijn ruim 700 kinderen gedood. In Gaza in twee jaar minimaal. 20.000. Stichting Groninger Jabalya heeft, en daarmee eigenlijk ook de gemeente Groningen zelf, al ongeveer 25 jaar een relatie met Jabalya, een stad in het noorden van de Gazastrook. Of ik moet zeggen, misschien de overblijfselen van deze stad. In al die jaren hebben we naast het geven van informatie en het organiseren van activiteiten ook veel aandacht gegeven aan het tot stand brengen van relaties tussen de Groningse samenleving en

die van Jabalya. Soms waren deze omstandigheden daar gunstig voor en lukte het goed, en soms was dat veel moeilijker. Maar al die jaren hebben wij ook een stem van de, aan de Palestijnen zelf willen geven naar de Groningse samenleving toe en het Groningse gemeentebestuur.

00:49:55

De heer van Niekerken: Wij deden dat onder andere door het uitnodigen van gasten uit Palestina als dat mogelijk was. Meest recente voorbeeld is dokter Yagi, die de afgelopen twee dagen, hij is vanmorgen net weer vertrokken, een bezoek aan Groningen bracht. Hij is de directeur van de Palestinian Medical Relief Society, een grote zorg-NCO in zowel in Gaza als in Westbank, maar hij is de directeur van de Gaza-afdeling. Wij hebben al twintig jaar als stichting een relatie met deze organisatie. De boodschap van dokter Yagi gisteren en van onze gasten uit Palestina gedurende de afgelopen 25 jaren was altijd heel duidelijk. Ze waren zeer dankbaar voor de financiële steun en ook de andere soorten steun die wij gaven. Maar, zeiden ze erbij, dat is niet genoeg.

00:50:49

De heer van Niekerken: Echte effectieve steun zijn de acties en concrete stappen die erop gericht zijn om de politieke en economische druk uit te oefenen vanuit de gemeente, met als doel om de bezetting van Palestina, de langste in de moderne geschiedenis, te beëindigen, omdat de Israëlische bezetting in strijd is met het internationaal recht. Deze boodschap werd aan Groningse kant dan op dat moment welwillend aangehoord. Maar als de gasten weer vertrokken, dan gebeurde er niets. Ook als stichting hebben we in de loop der jaren naar aanleiding van Israëlische aanvallen, die er dus zeer regelmatig waren, de gemeenteraad verzocht zich te reageren en zich uit te spreken door een motie of een brief aan onze regering. Maar vaak kwam dat niet verder dan dat er kennis van werd genomen.

00:51:41

De heer van Niekerken: De oproep van deze burgeragendering ligt dus in het verlengde van wat onze Palestijnse gasten in de loop der jaren aan de gemeente hebben gevraagd en wat wij ook onder de aandacht hebben gebracht van de gemeenteraad. Al sinds de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof in 2004 over de muur op de Westbank staat officieel vast dat Israël het internationaal recht schendt en met de uitspraak van 19 juli 2024 is dat herbevestigd en is het ook gekwalificeerd als apartheid. Dat betekent dat de internationale gemeenschap, en met name denk ik de bondgenoten, waaronder het trouwe bondgenoot Nederland, alles in het werk moet zetten om die bezetting te beëindigen. En het gaat hier voor de duidelijkheid niet om een politieke keuze, maar om een verplichting. Het geldt niet alleen voor de centrale overheid, maar ook in het verlengde daarvan voor lagere overheden.

00:52:41

De heer van Niekerken: Wat het concreet betekent, is heel precies uitgewerkt in de petitie die nu aan de gemeenteraad is aangeboden. En de gemeente moet dat niet alleen toepassen voor het eigen beleid en de eigen huishouding, maar moet het ook uitdragen naar de gemeentelijke samenleving, naar inwoners, bedrijven en instellingen. Als stichting hebben wij ook nog een andere manier om druk uit te oefenen en dat is naar de rechter stappen. Wij zijn samen met drie Palestijnse ngo's

en vijf Nederlandse organisaties naar de rechter gegaan om de staat aan te klagen. Onze eisen waren een beëindiging van de export van wapens, wapenonderdelen, militairen en dual use-goederen, dat zijn goederen die je voor verschillende dingen kunt gebruiken, die kunnen worden ingezet voor het plegen van genocide, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.

00:53:31

De heer van Niekerken: Twee, het stopzetten van de export van Nederlandse honden naar Israël, een belangrijke, iets wat vanuit Nederland wordt geëxporteerd naar Israël, waar het risico bestaat dat deze honden worden gebruikt voor militaire doeleinden en onwettige aanvallen door het Israëlische leger. En ten derde, verdere maatregelen om alle Nederlandse handels- en investeringsrelatie te beëindigen die de onrechtmatige aanwezigheid van Israël in de bezette gebieden in stand houden. Het gaat dus om het aan de kaak stellen van de Nederlandse betrokkenheid bij de uitvoering van bezetting en genocide. Het tussenvonnis in onze zaak was teleurstellend, omdat de rechter niet op de stoel van de politiek wilde gaan zitten en de regering dus de ruimte gaf om haar eigen afweging te maken. Maar we hebben wel goede hoop op een positieve uitspraak die begin november wordt verwacht.

00:54:20

De heer van Niekerken: En dat heeft ook te maken met een ander proces dat is aangespannen door de Novib en The Rights Forum. Dat ging over de levering van F35-onderdelen die worden gebruikt in vliegtuigen die Gaza bombarderen. In het arrest heeft de Hoge Raad weliswaar de rechtbank teruggefloten vanwege een technische onjuistheid. De rechtbank mocht de regering niet zelf een andere afweging voorschrijven, maar moet dat nu weer terugverwijzen naar de minister. Maar los daarvan, inhoudelijk is de uitspraak wel degelijk een tik op de vingers van de Nederlandse regering. De eisende partijen zijn in het gelijk gesteld en de regering moet de exportvergunning opnieuw beoordelen op basis van internationaal recht. En dat betekent vrijwel zeker dat ze niet verleend kunnen worden. En het recht van de eisende partijen om deze zaak aan te spannen werd nog eens een keer onderstreept.

00:55:10

De heer van Niekerken: Dus mocht de minister toch weer beslissen, zonder voldoende rekening te houden met internationaal recht, dan kunnen de partijen Oxfam en onder andere The Rights Forum toch weer gaan procederen. Onze conclusie is dat als overheden niet uit zichzelf maatregelen nemen om de Israëlische bezetting en schendingen van het internationaal recht aan te gaan, deze petitie geeft ook heel duidelijk aan welke mogelijkheden er liggen, dan is een gang naar de rechter niet kansloos. Tot slot, ik heb al in het begin gezegd dat wij vaak Palestijnen zelf het woord wilden laten geven over hun eigen ervaringen. En ik wil dus eindigen met een citaat van een van onze vrienden uit Gaza. Sadi Daboor, ambtenaar van de gemeente Jabalya, die in 2013 en ook nog in 2022 hier in Groningen op bezoek was.

00:56:00

De heer van Niekerken: We hebben de afgelopen twee jaar contact met hem gehouden en hij heeft een aantal keren verslag gedaan van wat zijn gezin is overkomen. Dat is representatief voor wat alle Gazanen is overkomen. Heel vaak heen en weer gedwongen om te vluchten van het noorden naar het zuiden en dan

weer terug. In het interview in het dagblad op 18 september vertelt hij dat hij voor de zoveelste keer met zijn gezin moet vluchten. Hij heeft dan gezegd, en dit is zijn boodschap: "Mijn boodschap aan de Nederlandse lezers is dat het leven hier catastrofaal is en dat wij vrede willen. Wij willen gewoon leven zoals de rest van de wereld en een veilige toekomst voor onze kinderen. Onze oproep aan de wereld is, stop de oorlog, alsjeblieft. We weten dat we van de Amerikaanse regering geen steun krijgen, maar laat die steun dan alsjeblieft van Europese landen komen."

00:56:50

De heer van Niekerken: En gevraagd naar zijn toekomst, zegt hij: "Toekomst? Er is geen toekomst, er is geen leven meer in Gaza. We hadden een prachtig leven. Dat is weg." Dank u wel.

00:57:02

De voorzitter: En ook u bedankt. Zijn er vragen voor de heer Van Niekerken? U heeft een vraag van GroenLinks, mevrouw Jones.

00:57:12

Mevrouw Jones: Dank u wel voor het inspreker, de heer Van Niekerken. En ik vind het mooi om te horen wat... We hebben het laatst over internationale solidariteit hier gehad, maar dat was slechts een document, zou ik willen zeggen. Maar in de praktijk doet uw stichting dat nu natuurlijk al een hele lange tijd tussen twee lokale gebieden, steden en gemeenten. Dus ik denk dat dat heel waardevol is, dat deze lokale internationale initiatieven er zijn. Wat ik mij afvroeg, u zoekt ook naar de juridische mogelijkheden, ook nationaal, zoals u net aangaf. Heeft u ook voorbeelden, Utrecht is al eerder genoemd door een van de sprekers, maar heeft u ook voorbeelden nationaal of internationaal van lokale overheden en de rol die zij hierin pakken, die wellicht voor ons als een voorbeeld kunnen dienen?

00:58:08

De heer van Niekerken: Ik weet dat in ieder geval Barcelona, maar ook Leuven, dat zijn voorbeelden die me nu te binnen schieten, maar die hebben we dus al. Barcelona heeft in 2023 ook al de stedenband helemaal verbroken die ze hadden met Tel Aviv. En Leuven heeft ook al echt afgekondigd dat ze een absolute boycot doen. En inderdaad, we hebben dus in Nederland dat initiatief in Utrecht, dus... Maar het zal vast veel breder zijn, maar dit zijn de dingen die ik zo uit mijn hoofd kan noemen.

00:58:38

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog andere vragen? Volgens mij was ook uw inbreng helder, dus dank u wel. Dan gaan wij door naar de volgende inspreker, Chris Schonenberg. Kijk, aan u de vloer.

00:59:10

Chris Schonenberg: Doet hij het zo? Hoi, ik ben Chris Schonenberg. Ik ben non-binair, ik merkte dat er af en toe als de heer en mevrouw wordt verwezen. Ik weet niet of jullie een alternatief hebben voor non-binair, maar ik zou liever dus niet met een van die twee worden aangesproken. Ik ben opbouwwerker bij Diaconie in de stad. Diaconie is een beetje het sociale werk van de Protestantse Kerk. En ik doe verschillende sociale projecten in de stad. En ik ben ook vanuit die rol bij Praten over Palestina, een platform in Groningen, betrokken waarbij we dialoog over de genocide

in Gaza in de stad proberen te stimuleren. En ik ben activist bij Christelijk Collectief tegen genocide in Gaza. En ik zal vanuit mijn christelijke achtergrond mijn verhaal doen. Ik hoop dat de christelijke partijen ook in de zaal zijn en ik richt me ook speciaal op de christenen in de zaal.

01:00:06

Chris Schonenberg: Afgelopen zondag, voorafgaand aan het Rode Lijn Protest in Amsterdam, organiseerden we met Christelijk Collectief tegen genocide in Gaza een kerkdienst. De Keizersgrachtkerk in Amsterdam zat bomvol met mensen die vanuit hun geloof zich geroepen voelen zich uit te spreken. Ook wel eens fijn. In een volle kerk zitten, dat gebeurt niet meer zo vaak. We voelen ons, we voeren als Christelijk Collectief nu twee jaar actie om kerken te overtuigen zich uit te spreken tegen de genocide in Gaza, op te roepen tot handhaving van het internationale recht en solidariteit te tonen met de Palestijnen. Tot nu toe zijn we daar nog niet in geslaagd. Op landelijk niveau doen kerken the bare minimum, en vaak zelfs dat niet. Een beetje zoals onze regering. Maar dat betekent niet dat de afgelopen twee jaar aan actievoeren niets heeft opgeleverd. We merken dat er iets aan het omslaan is.

01:00:59

Chris Schonenberg: Er komen nu mensen naar onze acties, wakes, kerkdiensten, lezingen, pelgrimages die we eerder niet zagen. We zijn niet de enigen. 100.000 op het Malieveld, werden er 150.000, nu 250.000 op het Museumplein. De grootste protesten in decennia. De toon in het publieke debat is veranderd en iedereen weet dat wat hier gebeurt niet kan. Er gebeurt ontzettend veel. Burgers laten zich van hun meest betrokken kant zien. Terwijl rechtse partijen bereid zijn democratie stukje bij beetje af te breken, ontstaan er overal in het land verbindingen tussen mensen die laten zien wat een levende democratie inhoudt. Ondanks politiegeweld en dankzij de activisten die de klappen hebben opgevangen die ook hier aanwezig zijn, voelen steeds meer mensen de noodzaak en de veiligheid om zich uit te spreken, om zich niet neer te leggen bij het feit dat we allemaal medeplichtig zijn.

01:01:59

Chris Schonenberg: Wat me het meeste raakte afgelopen zondag tijdens de kerkdienst was een lied. Een Palestijnse zangeres zong een lied van een zangleraar uit Gaza, Ahmed Muin Abu Amsa. Hij is de oprichter van Gaza Birds Singing, een zang- en supportgroep in Gaza. Temidden van alle destructie maakt hij muziek en leert hij kinderen dat zingen een vorm van verzet en overleven is. Ik moest huilen toen ik zijn video's anderhalve maand geleden voor het eerst zag. Op het constante geluid van Israëlische drones boven de tenten leert hij de kinderen een melodie zingen. Alles wat ze nodig hebben om het daar uit te houden, ondanks alles wat hun ontbreekt, zit in die melodie, en dat voel je. Ik zou hem wel willen spelen, maar ik weet niet of dat kan. Ik heb een link opgenomen in de tekst waar je de website van de zanger kunt vinden. En ik, daarmee zitten we ook in Gaza.

01:03:00

Chris Schonenberg: En ik wil toch even stilstaan en benoemen waar we het vandaag over hebben. En ik weet dat de cijfers hol klinken en geen recht doen aan de mensenlevens die ze representeren. Er is eigenlijk geen voorstelling bij te maken, maar ik wil het noemen, zodat we niet kunnen zeggen dat we het niet wisten. In twee jaar tijd heeft Israël minstens 67.000 Palestijnen vermoord. Twee jaar lang elke dag

bijna honderd mensen. En dit zijn de doden die geteld zijn, die niet onder het puin liggen. Wetenschappers schatten in dat het daadwerkelijke aantal zelfs tien keer hoger kan liggen. En Anne-Sophie gaf net de cijfers ook. Eén op de veertien mensen in Gaza heeft levensveranderende verwondingen opgelopen. Israël heeft, wat Anne-Sophie liet zien, eigenlijk alle ziekenhuizen en klinieken beschadigd en 1722 medische professionals vermoord.

01:03:58

Chris Schonenberg: Israël heeft 90 procent van alle infrastructuur en woningen vernietigd. Het is de dodelijkste oorlog ooit voor journalisten. Israël heeft bijna 300 journalisten vermoord. Inmiddels zijn ook minstens 459 mensen gestorven van de honger, omdat Israël voedsel als een wapen gebruikt. En bij de distributie punten zijn door Israëlische en Amerikaanse soldaten 2600 mensen vermoord en 19.000 mensen verwond. Dus even voor de duidelijkheid, het gaat hier om gedocumenteerde oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Journalisten, medische professionals, universiteitsdocenten, schrijvers, dichters, muzikanten, schilders, maar ook gewoon vaders, moeders, ouders, broers, zussen, [onhoorbaar 01:04:43], kinderen. Houden mensenrechten niet in dat ieder mens recht heeft op een waardig leven?

01:04:55

Chris Schonenberg: Bij het benoemen van waar we het vandaag over hebben, hoort ook de systemische machtsdisbalans tussen Israël en Palestina die aan de wortel van al het geweld ligt. Het geweld van gedwongen verplaatsing van Palestijnen in 1948 en de bezetting van Palestina en de Israëlische schending van internationaal recht sinds 1967. Ook het geweld van Palestijnen als verzet tegen de Israëlische onderdrukking. Apartheid op de Westbank en in Israël, zoals Amnesty in 2022 heeft vastgesteld. Het VN-rapport dat vaststelt dat het om genocide gaat. De conclusies van ongeveer elke genocide-expert, waaronder Israëlische wetenschappers, dat het om genocide gaat. De uitvaardiging van het arrestatiebevel van het Internationaal Strafhof voor de Israëlische ministers Netanyahu en Gallant. De oproep aan alle landen om alles te doen wat in hun mogelijkheden ligt om genocide te voorkomen.

01:05:51

Chris Schonenberg: Het feit dat via een omweg Nederland nog steeds wapens levert aan Israël. Het feit dat Nederland de grootste investeerder is in Israël, economisch gezien. Twee derde van de 72 miljard die jaarlijks vanuit Europa en Israël wordt geïnvesteerd, komt uit Nederland. En andersom investeert ook Israël in Nederland. Stichting SOMO noemt het een economie van genocide. Het voelt gek dat ik me op een of andere manier nog steeds genoodzaakt voel om al deze feiten en statistieken te noemen om serieus genomen te worden. Dat ik voor mijn gevoel moet bewijzen dat de levens van Palestijnen ertoe doen en wij iets met hun levens te maken hebben. Wat ik met al die cijfers eigenlijk wil zeggen, is dit: we zijn hier allemaal medeplichtig aan. Er lopen directe lijnen van ons belastinggeld naar de kogels waarmee Palestijnse kinderen in hun hoofd worden geschoten. Dat is heftig om te beseffen, right?

01:06:56

Chris Schonenberg: Maar we kunnen allemaal kiezen hoe we ons tot die medeplichtigheid verhouden. We hoeven die niet stilzwijgend te accepteren. Jullie als

gemeenteraad hebben een bijzondere verantwoordelijkheid die meer mogelijkheden biedt dan die van ons, dan van veel van ons Groningers. Jullie hebben een kans om daadwerkelijk banden te verbreken en geldstromen stil te leggen. Er ligt een hele mooie lijst met concrete acties die jullie kunnen ondernemen om druk uit te oefenen, om tot die verandering te komen. Daarmee zouden jullie een voorbeeld zijn voor andere gemeenten en zouden jullie een signaal afgeven aan de regering dat we onze menselijkheid niet laten gijzelen. En nee, apartheid en illegale bezetting zal er niet meteen mee afgeschaft zijn.

01:07:44

Chris Schonenberg: Onze eigen medeplichtigheid ook niet. Maar ik geloof wel dat wanneer jullie dat aandurven, je ondanks de weerstand waar je ook op zal stuiten, je meer in verbinding met anderen en met elkaar zult staan. Ik was gevraagd om vanuit mijn christelijke identiteit een bijdrage te doen en sorry dat dat er niet zo heel erg expliciet in zat, maar ik wil er daarom wel mee eindigen. Voor mij motiveert me geloof om me in te blijven zetten voor, of tegen onrechtvaardigheid. En ik hoop dat voor andere christenen in de zaal dat ook zo is. Ik geloof in een God die laat zien dat liefde sterker is dan de dood. Ik geloof in een God... De God waar ik in geloof, is een God van bevrijding, bevrijding van onrechtvaardige systemen, bevrijding van onmenselijke structuren. En wij zijn allemaal in die structuren geïmpliceerd. We kunnen er niet buiten. Maar juist daarom is bevrijding van de Palestijnen verbonden met de bevrijding van ons. Niemand is vrij tot we allemaal vrij zijn.

01:08:51

De voorzitter: En ook u bedankt voor uw bijdrage. Ik kan me voorstellen dat er eventueel nog vragen voor u zijn, dus ik kijk even rond. U heeft een vraag van de heer Van Veen.

01:09:01

De heer Van Veen: Dank voor uw verhaal. Aan het begin gaf u aan ook betrokken zijn bij de dialooggesprekken. Kunt u daar misschien nog iets meer over vertellen?

01:09:09

Chris Schonenberg: Zeker. Aan het begin, twee jaar geleden, aan het begin van de genocide, merkten we dat er heel veel ongemak was onder mensen, maar ook onder instanties, culturele instanties, plekken in de stad, hoe überhaupt hierover te spreken. Dus het was een onderwerp wat mensen überhaupt uit de weg gingen. Ik denk dat dat gelukkig steeds meer verandert. Toen zijn we dus begonnen met het initiatief nemen om wel erover te praten, ook over wat daar gebeurt hier met ons doet. En daar hebben we vormen voor ontwikkeld en werken we bijvoorbeeld met Grand Theater samen, met het Forum ook. Dus we organiseren in samenwerking met verschillende organisaties in de stad sessies waarbij we proberen ruimte te bieden dat mensen kunnen delen wat het doet met hun hier en, maar ook om samen na te denken: wat is de druk die we kunnen uitoefenen? Op welke manier kunnen we ook meehelpen aan verandering? En hoe klein dat ook kan zijn.

01:10:12

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog andere vragen voor Chris Schonenberg? Volgens mij was daarmee ook uw inbreng helder. Dus dank u wel. Dat zijn we ook bij de laatste, nou, voordat we tot het slot komen, laatste inspreker van de vergadering gekomen, Evalien Verschuren. Dus ook u mag het woord voeren.

01:10:37

Mevrouw Verschuren: Hallo, ik ben Evalien. Ik ben een kleindochter van Eva de Vries, een Joodse marktkoopvrouw. Ik ben dus opgegroeid met een Joodse oma. Zij had een enorm trauma van de Tweede Wereldoorlog. Dat kwam regelmatig op een niet al te leuke manier naar boven. Daar laat ik me nu maar verder niet over uit. Maar ze vertelde wel eens over haar familie die in kampen waren overleden, hoe iedereen was weggevoerd, hoe ze ze miste, hoe zij de enige overlevende was omdat ze met een niet-Joodse man was getrouwd. Een jaar of vier geleden werd mij gevraagd of ik Stolpersteinen voor mijn omgekomen familie wilde onthullen. Ik verbaasde mij erover hoeveel deze mensen van de stichting wisten over mijn familie. Dingen die ik nog nooit had gehoord. Hun namen, waar ze woonden en met wie, hoe ze waren weggevoerd, hoe ze waren omgekomen. Wat een vreselijk drama.

01:11:28

Mevrouw Verschuren: Hoe kun je zo omgaan met andere mensen? Hoe kun je een heel volk willen uitroeien? Het kwam opeens heel dichtbij. Een mooi en goed gebaar, e Stolpersteinen, dat vind ik nog steeds. Goed dat we ieder jaar herdenken op 4 mei en zeggen: dit mag nooit meer gebeuren. Maar ik verbaas mij erover en het maakt me verdrietig en boos dat juist de regering van Israël hetzelfde doet met de Palestijnen. Ik zeg niet het Joodse volk, want ik weet dat er ook Joden zijn die dit veroordelen en verafschuwen. Soms zie je op social media de protesten in Israël en Joden uit de hele wereld, zelfs rabbijnen die de daden veroordelen. Een vriendin van mij werkt in Gaza. Ze werkte op de Westbank en in Ramallah. Ze werkt voor Europol [onhoorbaar 01:12:11].

01:12:14

Mevrouw Verschuren: Ze werd, ze vertelt mij gruwelijke verhalen over wat ze daar ziet en meemaakt, hoe de Israëlische militairen ieder Palestijns kind als een terrorist in de dop zien of moeten zien, hoe de Israëlische militaire kinderen in de, het is al een paar keer genoemd, in hun hoofd schieten. Ze doet wat ze kan, ook om kinderen met een klein gebaar met een glimlach op, een glimlach op hun gezicht te toveren. Vorig jaar heb ik voor haar geld ingezameld, zodat ze voor deze kinderen knuffels en ander klein speelgoed kon kopen. Haar verhaal heeft ze op papier gezet. Het zit in jullie informatiemapje. Als inwoner van Groningen doe ik mee aan protesten. Koop geen producten uit Israël. Ik doe wat ik kan, maar er moet veel meer gebeuren. Vandaar dat ik hier inspreek. Blijf niet mokkend aan de kant staan. Stel een daad en toon je moed. Laat je woede hand in hand gaan met het goede dat je doet. Verbreek de banden met Israël. Dank je wel.

01:13:11

De voorzitter: En ook u bedankt. Kijk ik nogmaals rond of er vragen zijn voor u. En volgens mij was uw inbreng helder, dus dank u wel. En als ik het goed begrepen heb, gaat de heer Koks tot slot nog de boel tot een einde brengen. Aan u het woord.

01:13:28

De heer Koks: Woordje, als hij het doet. We zijn nu aan het eind gekomen van dit overzicht van allerlei mensen die vanuit een bepaalde invalshoek nauw betrokken zijn of zich voelen met deze problematiek van het Palestijnse volk. We weten dat onze gemeente, onze gemeenteraad, ons gemeentebestuur en de ziekenhuizen al stappen gezet hebben om de Palestijnen te hulp te schieten. We hopen echter dat de

raad onze boycotmaatregelen overneemt en het college de opdracht geeft deze maatregelen te concretiseren. Gezien de samenstelling van onze raad verwachten we een overgrote meerderheid daarvoor, een meerderheid die zich niet laat afleiden door verwijten van: symboolpolitiek is toch geen gemeentelijk onderwerp? Het mistgordijn van Trump en Netanyahu op dit moment. En al helemaal niet door de uitspraak van voormalig Gronings raadslid en nu PVV-Kamerlid de heer Dennis Ramp, die vorig voorjaar de hongersnood in Gaza keihard ontkende en verdere hulp aan de Gazanen weigerde.

01:14:45

De heer Koks: Wij hopen en gaan ervan uit dat onze gemeenteraad daar zich diametraal tegenover opstelt. Dan als laatste een idee. U ziet hier een dia. Afgelopen zomer waren wij in Marseille. Aan het stadhuis daar hangt een spandoek, levensgroot. Ook ons stadhuis leent zich daar uitstekend voor. Met bijvoorbeeld als tekst: Nooit meer is nu. Of de Franse tekst, vertaald: opdat Gaza leeft. Dat is ook een hele sterke leuze. Over drie weken, vier weken, gaan we allemaal naar de stembus, mag ik hopen. Ik hoop dat u individueel ook uw stem mee laat bepalen of misschien wel laat bepalen door het optreden van de Nederlandse regering en de standpunten die politieke partijen daarover innemen. Dank u wel voor uw aandacht en ik hoop dat wij snel horen of de gemeenteraad ons voorstel gaat overnemen en daar iets mee gaat doen. Dank u wel.

01:15:49

De voorzitter: U bedankt. Zoals ik al voorafgaand aan de sessie gaf, het is natuurlijk aan alle collega's om dit op hun eigen wijze een politiek gevolg te geven. Voordat we tot een afronding komen, zijn er op het laatste moment nog vragen vanuit de raad die zijn blijven hangen? Niet inhoudelijk. Ik ben benieuwd welke vraag dan wel, maar dan ben ik na afloop reuzebenieuwd. Dan dank ik u allen voor uw aanwezigheid, met name u allen, ook voor het inspreken. Een korte ordevraag van mevrouw Huitema, PvdA. Mevrouw wil graag weten of ze de binders mag houden. Ik hoorde een ja, dan gaan we door met de afsluiting. Nogmaals dank aan allen voor uw inbreng en dan sluit ik deze vergadering. Dank u wel.